

اگر صنعت

پتروشیمی ایران

قصد دارد جایگاه

خود را در بازارهای

جهانی حفظ و تقویت

کند، ناگزیر است از

رویکرد کمیت محور

فاصله بگیرد و

بازاریابی حرفه‌ای،

توسعه فناوری،

تولید محصولات

ارزش محور،

هماهنگی در

صادرات و طراحی

استراتژی‌های

هوشمندانه حضور

در بازارهای هدف

را در اولویت

سیاست‌گذاری خود

قرار دهد

پتروشیمی
بندر امام

کاهش قیمت فروش، افت سودآوری کل صنعت و انتقال منافع به خریداران خارجی است. این شرایط، بیش از آنکه به نفع اقتصاد ملی باشد، به تضعیف قدرت چانه‌زنی ایران در بازارهای جهانی منجر می‌شود. ایجاد یک نهاد تنظیم‌گر مؤثر یا طراحی سازوکار هماهنگ در حوزه صادرات، با مشارکت شرکت ملی صنایع پتروشیمی، وزارت نفت و سازمان توسعه تجارت، می‌تواند از بروز چنین رقابت ناسالمی جلوگیری کند.

در نهایت، نباید از تأثیر چالش‌های بین‌المللی و فشارهای ناشی از تحریم‌ها غافل شد. هرچند نمی‌توان تمام مشکلات صنعت را صرفاً به تحریم‌ها نسبت داد و بخشی از چالش‌ها ریشه در ضعف‌های مدیریتی، ساختاری و سیاست‌گذاری دارد، اما تردیدی نیست که محدودیت‌های بین‌المللی فشار مضاعفی بر تولیدکنندگان و صادرکنندگان وارد کرده و به تشدید ناترازی‌ها در حوزه انرژی، سرمایه‌گذاری و تجارت خارجی دامن زده است. اگر صنعت پتروشیمی ایران قصد دارد جایگاه خود را در بازارهای جهانی حفظ و تقویت کند، ناگزیر است از رویکرد کمیت‌محور فاصله بگیرد و بازاریابی حرفه‌ای، توسعه فناوری، تولید محصولات ارزش‌محور، هماهنگی در صادرات و طراحی استراتژی‌های هوشمندانه حضور در بازارهای هدف را در اولویت سیاست‌گذاری خود قرار دهد. در غیر این صورت، رقبا با سرعت بیشتری بازارها را تصاحب خواهند کرد و مصرف‌کنندگان جهانی نیز همواره به دنبال تأمین ارزان‌تر و مطمئن‌تر از سایر تولیدکنندگان خواهند بود. ▶

به محصولاتی اختصاص دارد که ارزش افزوده پایین‌تری دارند؛ محصولاتی مانند متانول، اوره و سایر کودهای شیمیایی. به‌عنوان نمونه، اگر حدود ۷۵ میلیون تن محصول پتروشیمی با ارزشی در حدود ۲۵ میلیارد دلار صادر شود، متوسط ارزش هر تن محصول به حدود ۳۰۰ دلار می‌رسد. این شاخص به‌روشنی گویای آن است که صنعت پتروشیمی ایران بیش از آنکه بر ارزش‌محوری متمرکز باشد، بر حجم تولید و صادرات تکیه دارد.

حرکت به سمت تولید محصولات با ارزش افزوده بالاتر، نظیر پلیمرهای خاص، پلیمرهای مهندسی و مواد شیمیایی تخصصی و عملکردی (Functional Chemicals) نیازمند دسترسی پایدار به فناوری‌های نوین و دانش فنی روز است. این فناوری‌ها باید از طریق خرید دانش فنی، یا از مسیر سرمایه‌گذاری مشترک، مشارکت با شرکت‌های بین‌المللی و انتقال تکنولوژی به دست آیند. تحریم‌ها در سال‌های گذشته، دسترسی ایران به این فناوری‌ها را محدود کرده و همین مسأله به یکی از چالش‌های بنیادین توسعه صنعت پتروشیمی تبدیل شده است. بدون حل مسأله فناوری، عبور از خام‌فروشی مدرن و توسعه محصولات پیشرفته در عمل امکان‌پذیر نخواهد بود.

در کنار چالش فناوری، یکی دیگر از معضلات ساختاری صادرات پتروشیمی ایران، رقابت مخرب میان مجتمع‌های داخلی است. تولیدکنندگان متعدد با محصولات مشابه، به‌صورت مستقل وارد بازارهای صادراتی می‌شوند و در غیاب یک سازوکار هماهنگ، ناخواسته وارد رقابت قیمتی با یکدیگر می‌شوند. نتیجه این وضعیت،

ایران

۶۱